

Column Remco Hoekman

TWEE WERELDEN

Sport, als een gereguleerde en wedstrijdgeoriënteerde vorm van lichaamsbeweging, is vanuit Engeland naar Nederland overgewaaid. In Engeland zijn deze sporten veelal ontstaan op (kost) scholen waar de jeugd van de midden- en hogere klasse opgroeide met sport op school. Scholen waren daarbij leidend waar het ging om aanleg van sportvoorzieningen.

Anders dan in Engeland drong de sport in Nederland nauwelijks door in het schoolsysteem. De plaats in het schoolsysteem voor sport, of lichamelijke opvoeding in algemene zin, werd ingenomen door de vanuit Duitsland en Scandinavië gekomen gymnastiek. Dit heeft geleid tot een scheiding tussen sport en lichamelijke opvoeding die nog altijd waarneembaar is.

De bouw van voorzieningen voor de lichamelijke opvoeding (gymzalen en sportzalen) volgt in Nederland de bouw van scholen en wordt bekostigd uit de onderwijsbegroting. Het overgrote deel van de gymzalen en in mindere mate de sportzalen heeft afmetingen en een uitrusting die zijn afgestemd op de eisen die hier vanuit bewegingsonderwijs aan gesteld worden. De functionaliteit voor sportbeoefening speelt daarbij geen tot een beperkte rol. Dit in tegenstelling tot Engeland waar vanuit onderwijs sportvoorzieningen worden gerealiseerd.

Voor zover in Nederland sport in gymzalen of sportzalen wordt beoefend betreft het sportief medegebruik met de aan de ruimte verbonden beperkingen. Verder is bij de locatiekeuze voor gymzalen en sportzalen de richtlijn voor de bereikbaarheid vanuit onderwijslocaties leidend. Gemeenten hebben immers de verplichting om te voorzien in ruimte voor bewegingsonderwijs binnen een gelimiteerde afstand vanaf de onderwijslocaties.

Door deze achtergrond en de beperkingen die dit met zich meebrengt, blijft de maatschappelijke waarde van deze accommodaties achter bij de potentie. Dat is bijzonder jammer, gelet op het feit dat Nederland 4.185 gymzalen, 690 sportzalen en 1.869 sporthallen rijk is (bron: Database SportAanbod, Mulier Instituut), die voor vele gebruikersgroepen toegankelijk kunnen worden gemaakt. Mede door de scheiding van sport en bewegingsonderwijs en de verschillende eisen die sport en bewegingsonderwijs stellen aan accommodaties, is nu sprake van een suboptimaal gebruik. Bezettingsgraden van binnensportaccommodaties schommelen doorgaans rond de 50%, waarbij de praktijk uitwijst dat ze vooral gebruik worden voor bewegingsonderwijs of vooral gebruikt worden voor sportbeoefening.

Er is een flinke efficiëncyslag mogelijk door een actiever beleid te voeren

gericht op het vergroten van het maatschappelijk rendement van deze accommodaties. In de komende tijd, waarin veel monofunctionele gymaccommodaties aan vernieuwing toe zijn, liggen hier kansen om accommodaties te realiseren die een bredere toepasbaarheid kennen dan enkel voor bewegingsonderwijs, of om gymzalen onderdeel te laten zijn van voorzieningencusters (of MFA's), waardoor betere gebruiksmogelijkheden ontstaan. Daarnaast biedt de terugloop van het aantal kinderen en het aantal scholen mogelijkheden om toe te werken naar een meer optimale configuratie van binnensportaccommodaties. Niet alle gymzalen hoeven bijvoorbeeld behouden te blijven op dezelfde plek, maar kunnen geclusterd worden tot sportzalen die beter geschikt zijn voor zowel bewegingsonderwijs als sport.

Verbinding tussen de werelden van sport en onderwijs is hoe dan ook een belangrijke randvoorwaarde. Uiteraard zijn er belemmeringen in de wet en in de regelgeving. Maar laten we nu eens denken in kansen en mogelijkheden en het verleden los laten. Het kan zoveel beter.

Remco Hoekman is senior onderzoeker bij het Mulier Instituut en verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen.